

videre kommunikation.

Vera Skvirskaja
MPhil, ph.d.-studerende ved Cambridge
University, Social Anthropology
p.t. undervisningsassistent ved Institut for
Antropologi, Københavns Universitet

Felicia Hughes-Freeland & Mary M. Crain (eds.): Recasting Ritual. Performance, Media, Identity. London: Routledge 1998. 168 sider. ISBN 0 415-18280-8. Pris: £14.99.

Denne lille artikelsamling er et velkomment forsøg på at belyse forholdet mellem ritualer og andre former for performance (såsom sportsbegivenheder, teaterstykker) og kon-struktio-nen af social identitet. I en udmærket indledning plæderes der for, at kultur- og mediastudier, som fortolker „tekster“ som film, drama og bøger, kombineres med en mere etnografisk metode, der kan bidrage med lokale og ofte heterogene fortolknings- og refleksionspro-cesser. Samlingen indeholder seks artikler med etnografiske eksempler fra Norge, Niger, Ecuador, Malta, Bali og stille-havsøstaten To-ke-lau. Der fokuseres i artik-lerne på, hvordan forskellige grupper i globali-serede samfund prøver at styre deres interesser og identiteter ved at kontrollere repræsen-tationer i ritualer og andre opførelser samt i medierne. Fælles for artiklerne er også, at for-fatterne – eksplicit eller implicit – anskuer identitet som konsti-tueret gennem aktiviteter og processer. Ritual eller performance ses i den forbindelse som en kompleks og dynamisk arena, hvor forskelli-ge aktører, både deltagere og publikum, aktivt konstruerer og forhandler identiteter ud fra tilgængelige ressourcer. I nogle af artiklerne behandles identitet og ritual eksplicit i forhold til medier. Andre af for-fatterne fokuserer på, hvordan særlige køns-identiteter konstrueres gennem forskellige former for performance.

Mens bogens projekt og teoretiske perspek-tiver forekommer relevante og interes-sante, er kvaliteten og tyngden af de enkelte artikler noget svingende. Hughes-Freeland sammen-ligner to opførelser af det samme teaterstykke på Bali, den ene live og den anden på tv. Hen-des fokus på lokale tilegnelser og fortolknin-ger af et udefrakommende medie som tv og den i sig selv interessante og tankevækkende hovedpointe, at balinesisk kultur ikke trues, men tværtimod styrkes gennem brug af tv, er imidlertid kun underbygget af kommentarer

fra to balinesere, der hjalp hende med at filme stykket. Ingherd Hoem beskriver, hvordan en teatergruppe bestående af Tokelau-migranter fra New Zealand gennem to forskellige styk-ker, opført på henholdsvis New Zealand og Tokelau, prøver at skabe refleksion omkring egen kultur og historie. Skuespillernes egen forståelse af stykket er fyldigt refereret, men desværre er analysen af publikums refleksio-ner temmelig tynd, og faktisk oplyses læseren slet ikke om reaktioner på det af stykkerne, der blev opført på New Zealand. Ingrid Rudie belyser, hvordan to modsætningsfyldte diskurser om feminin identitet – ligestilling og kvindelig ynde – var på spil i henholdsvis langrend og kunstsøjteløb ved Vinter OL i Lillehammer i 1994. Hun fokuserer på, hvor-dan de to discipliner og deres udøvere præ-senteres i medier og for publikum, men præ-senterer ikke perspektiver fra sportsudøvere, der kunne belyse, hvordan og i hvilken grad diskurser om feminin identitet er tilegnet og internaliseret. Desuden er det ikke helt klart, hvorvidt analysen af publikums oplevelse af disciplinerne bygger på etnografisk materiale. Rudie har dog gode pointer omkring hete-ro-gene kønsdiskurser i sport. Til trods for at sportsbegivenheder som OL promoverer uni-versalitet og homogenisering ved at fokusere på kropslige praksisser, der kommunikerer på tværs af grænser, påpeger hun, at mange sportsgrene har rødder i lokale traditioner og derfor er svære at „oversætte“.

Anderledes etnografisk tyngde findes i Jon Mitchels artikel om statuebæring og konstruk-tion af maskulin identitet på Malta. Et centralt element i den årlige katolske fejring af den na-tionale helgen Skt. Paul er, når udvalgte mænd bærer en tung helgenfigur rundt i deres sogn. For at blive udvalgt til dette prestigefyldte hverv må en mand have skabt sig et ry som en rigtig mand ved at udvise typiske maskuline kendetegn (et solidt håndtryk, heteroseksu-alitet, gavmildhed, talemåder, pålidelighed) i hverdagssammenhænge. Mitchel påviser såle-des, hvordan maskulin identitet konstitueres i et dialektisk forhold mellem statue-bæring og hverdagsaktiviteter. Han argumenterer endvi-dere for, at den maskulinitet, der konstitueres i statuebæring, bliver kropsliggjort gennem det hårde fysiske engagement med statuen, der ses som en kropsliggørelse og ikke bare en repræ-sentation af Skt. Paul. Endelig påpeges det, at statuebæringen har betydning for national identitet, da Skt. Paul er den nationale beskyt-ter og et symbol på den katolske hegemoni på

Malta, og desuden bliver statuebæringen vist på national tv. Mitchel formår at forbinde forskellige niveauer som kropsliggjort maskulin identitet, national identitet, ritualer og hverdagspraksis uden at reducere nogle af disse niveauer til hinanden.

Mary M. Crains artikel om en katolsk-synkretistisk fejring af helgenen Skt. Juan i den ecuadorianske provinsby Quimsa hører også til bogens mere solide bidrag. Crain argumenterer for, at Quimsa ikke bør ses som et afgrænset og selvtilstrækkeligt antropologisk felt, der kan studeres isoleret, men er påvirket af nationale og globale strømninger, hvor påberåbelsen af oprindelig indiansk kultur er blevet en vigtig politisk og symbolsk ressource. Fejringen af Skt. Juan bringer forskellige grupper sammen, kosmopolitiske eliter, lokale indianere, og fraflyttede indianere, der vender tilbage til deres hjemby for at deltage i festlighederne, og som klæder sig traditionelt til lejligheden. Snarere end at se fejringen som et nostalgisk forsøg på at genoplive et tidligere ritual påviser Crain, hvordan de forskellige grupper på hver deres måde bruger begivenheden til at forhandle om deres kulturelle og politiske identiteter, bl.a. ved at essentialisere indianskheden. Selv byens kosmopolitiske eliter, der har for vane at identificere sig i kontrast til negative repræsentationer af indianere, er nu begyndt at tilegne sig indianske tegn som del af deres egen globale selvkonstruktion.

Essentialiseringen af egen kultur som bevist politisk strategi er også behandlet i Mette Bovins artikel om skønhedskulter og danse-forestillinger hos nomadefolket wodaabe i Niger. Bovin argumenterer for, at wodaabe ved at tilpasse sig eksotiske stereotyper tiltrækker en international opmærksomhed, der kan hjælpe dem med at overleve under hårde vilkår. Bovins mangeårige kendskab til wodaabe giver artiklen en vis etnografisk tyngde, men artiklen er fortrinsvis beskrivende, og dens analytiske del spinkel.

Alt i alt er der tale om en absolut læseværdig artikelsamling. Selv om de teoretiske ambitioner, der kommer til udtryk i indledningen, ikke altid følges helt til dørs i de enkelte artikler, præsenteres der tankevækkende perspektiver på, hvordan social identitet aktivt konstitueres og forhandles gennem deltagelse i og/eller iagttagelse af diverse ritualer og andre opførelser, live eller i medier.

Martin Lindhardt
ph.d.-studerende

Institut for Etnografi og Socialantropologi
Aarhus Universitet

Diane M. Nelson: A Finger in the Wound. Body Politics in Quincentennial Guatemala. Berkeley: University of California Press 1999. 427 sider. ISBN: 0 520-21285-1. Pris: US\$22 (pb)/US\$55 (hb).

Diane Nelson har skrevet en underholdende og inspirerende bog om nationale, etniske og kønsmæssige identifikationer i *Quincentennial Guatemala*, det femhundredearige Guatemala. Hun præsenterer bogen som en etnografi af staten, som den tager sig ud efter 30 års borgerkrig og militærdiktatur, og især som den har forholdt sig til den „maya“-identitet, der voksede sig stærk i første halvdel af 1990'erne (s. 3-4). Det „Femhundredearige Guatemala“ er en metafor for en dybt splittet nation, hvor krigen, fredsprocessen, og den fremvoksende mayaidentitet har skabt et øjeblikks intens refleksion over disse splittelsers karakter. I forbindelse med fredsprocessen har mayabevægelsen været som „en finger i såret“, der har udfordret de eksisterende binære konstruktioner af køn, sex og race.

Det empiriske materiale, som Nelson arbejder med, er typisk avisartikler, annoncer, offentlige debatter og ikke mindst de anekdoter og vittigheder, der har ledsaget fredsprocessen og nøglebegivenheder i mayabevægelsens fremkomst – herunder en righoldig samling af politisk ukorrekte jokes om Nobelpristageren Rigoberta Menchú, der er et af bogens *scoops*. Begivenhederne, der belyses gennem dette materiale, er fx fejringen af 500-året, grundlæggelsen af Ministeriet for Kultur og Sport, ratificeringen af ILO's konvention nr. 169 og andre tegn på forandring i politikken omkring etniske relationer i Guatemala.

Nelsons analyse af staten bygger på post-strukturalistisk teori om den „governmentaliserede stat“, en stat der næres af bestræbelserne på at skabe en regerlig „*body politic*“ gennem et produktivt engagement i individet. Hun viser, hvordan „kulturelle rettigheder“ er vokset frem som et politisk felt mellem statsinstitutioner og mayaaktivister. Aktivisterne er formet gennem deres erfaringer med statens assimilations- og udviklingsprogrammer, hvor de har fungeret som bindeled og forhandlere mellem staten og den mayatalende del af